

i, j, k, l, m, n İsimleri Nereden Geliyor?

20-Ağustos-2009

i, j, k, l, m, n döngü değişkeni olarak en çok tercih edilen isimler. Nerede bir *for* döngüsü görerseniz döngü değişkeninin ismi büyük olasılıkla ya *i*'dir ya *j*'dir ya da *k*'dir. Hiç düşündünüz mü neden *a* değil, *b* değil, *c* değil de *i, j, k*? Eski kuşak programcılar (yani bayağı bir eskiler) bunun nedenini iyi bilirler. Dolayısıyla bu açıklamayı onlar için değil yeni kuşak yazılımcılar için yapacağım.

i, j, k isimlerinin döngülerde kullanılması *FORTRAN* kaynaklı bir gelenek. *FORTRAN*'da isminin ilk harfi *i, j, k, l, m, n* ile başlayan değişkenler *INTEGER* türünden diğerleri ise *REAL* türünden kabul ediliyordu. (*FORTRAN*'ın büyük harf küçük harf duyarlılığı olmayan bir dil olduğunu da anımsatayım) Her ne kadar *FORTRAN*'a 66 versiyonu ile birlikte bildirim kavramı eklendiyse de yine klasik *BASIC*'te olduğu gibi otomatik bildirim (*implicit declaration*) kuralı korundu. *i, j, k, l, m, n* bu dilde yazılabilecek en kısa tamsayı değişken isimleridir. Bu nedenle programcılar bu isimleri döngülerde çokça kullandılar. Sonra diğer diller ortaya çıktıkça bu gelenek sürdürüldü. Tabi siz de sorabilirsiniz şimdi "peki *FORTRAN* tasarımcıları bu *i, j, k, l, m, n* harflerini nereden kafaya takmışlar?" diye. Bunu kesin olarak bilmiyorum. Fakat matematikte bu sembollerin indis belirleyicisi olarak kullanılmasının etkili olduğunu sanıyorum.

FORTRAN dünyanın ilk yüksek seviyeli programlama dilidir. Ben bilgisayara başladığımda *FORTRAN IV*'ün biraz daha geliştirilmiş ve yapısal biçimi olan *FORTRAN 77* kullanılıyordu. Bunu *FORTRAN 90, FORTRAN 95, FORTRAN 2003* ve nihayet *FORTRAN 2008* izledi. İnsanlığın ilk göz ağrısı olan *FORTRAN*'a kol bacak takarak yeni özellikler eklediler ve hatta nesne yönelimli yaptılar. Bir programlama diline ekleme yapıla yapıla zamanla ortaya bir şaheser mi, ucube mi çıkar? Acaba o dili son yıllarında rahat bırakıp gereksinimleri yetmeyenleri başka dillere yönlendirmek daha mı doğrudur? Sonraki günlerde bu sorulara yanıt niteliğinde bazı şeyler yazmayı planlıyorum.

FORTRAN uygulama yazılımcılarının gereksinimlerini karşılayacak bir dil değil. Fakat Üniversitelerde ve araştırma kurumlarında hala kullanılıyor. Sanıyorum bunun bir nedeni de pek çok bilgi kolunda yazılmış çok miktarda *FORTRAN* kodunun bulunuyor olması...